

Handläggare: Lisbeth Oulis
Telefon:08-508 01 696

Till
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Revidering av riktlinjer för familjevård för barn och ungdomar

Remiss från kommunstyrelsen (KS-dnr 325-577/2013).

Förslag till beslut.

Tjänsteutlåtandet utgör svar på remissen.

Olle Johnselius
stadsdelsdirektör

Kerstin Alnervik
t.f. verksamhetsområdeschef

Sammanfattning

Ärendet gäller en remiss om förslag till reviderade riktlinjer för familjevård för barn och ungdomar, som är genomförd för att omfatta den nya lagstiftning som trädde i kraft den 1 januari 2013. Förändringar i lagstiftningen grundas i stor utsträckning på de brister, som framkommit i flera nationella utredningar om familjehemsvården. Ambitionsnivån för familjehemsvården har som en följd av detta höjts, vilket förvaltningen är positiv till. Det ställer dock krav på att mer resurser behöver avsättas för att uppfylla kraven.

Förvaltningen menar vidare att en grundförutsättning för en kvalitativt god familjehemsvård och för att socialtjänsten ska kunna leva upp till intentionerna i lagstiftningen är att tillgången på familjehem kan säkerställas. Tillgången på familjehem motsvarar idag inte behoven.

Slutligen menar förvaltningen att staden bör överväga att i framtiden hänvisa direkt till Socialstyrelsens handbok om Barn och unga i familjehem och HVB samt andra nationella dokument. Riktlinjerna skulle kunna utformas som komplement till handboken med sådant som är specifikt för Stockholm samt utgöra stöd i hur arbetet bör organiseras för att socialtjänsten ska leva upp till föreskrifterna.

Bilaga

1. Protokollsutdrag från socialnämnden 2013-03-26.
2. Socialförvaltningens tjänsteutlåtande dnr 3.1-82/2013

Remissbehandling

Kommunstyrelsen har för yttrande remitterat det av socialförvaltningen upprättade tjänsteutlåtandet ”Förslag till reviderade riktlinjer för familjehemsvård av barn och ungdomar” till samtliga stadsdelsnämnder, utbildningsnämnden och till stadsledningskontoret. Protokollsutdrag som redovisar ärendets behandling i socialnämnden den 26 mars 2013 samt socialförvaltningens tjänsteutlåtande i ärendet bifogas. Remisstiden sträcker sig till den 30 juni 2013.

Socialnämndens förslag

Nuvarande riktlinjer för familjehemsvård för barn och ungdomar antogs av kommunstyrelsen i november 2004 och reviderades senast hösten 2011. Familjehemsvården har berörts av en rad nationella utredningar som Barnskyddsutredningen, Vanvårdsutredning m.fl. Socialförvaltningen fick i januari 2008 i uppdrag att se över socialtjänstens arbete med utsatta barn och unga i staden, Barnuppdraget (BUSS). Ett av uppdragen var att förbättra familjehemsvården.

Vid den senaste revideringen av riktlinjerna 2011 togs många förslag till förändringar med som sedan har blivit lag, senast i lagändringar som trädde i kraft den 1 januari 2013.

Socialförvaltningens förslag i föreliggande revidering av riktlinjerna tar fasta på förändringarna i lagstiftningen och innebär i korthet:

- Att familjehemsplacerade barn *ska* besökas minst fyra gånger per år. (I Socialstyrelsens allmänna anges att socialsekreteraren *bör* besöka barnet eller den unge minst fyra gånger per år.)
- I syfte att öka stabiliteten och tryggheten för placerade barn, ska det tydligare än idag framgå av utredningen som ligger till grund för ett beslut om vård i familjehem om placeringen av barnet ska vara långsiktig.
- Skolhuvudmannens skyldigheter och socialtjänstens rätt att ställa krav på skolan vid placering av ett skolpliktigt barn har tydliggjorts.
- Stadsdelsförvaltningarnas skyldigheter att erbjuda barn och ungdomar eftervård har förtydligats.
- Familjehemmens skyldighet att genomgå en grundutbildning för att bli godkända som familjehem och även genom avtal förbinda sig att delta i fortbildning har förtydligats.

Förvaltningens synpunkter

Revideringen av riktlinjerna följer av att lagstiftningen på området har skärpts. Ambitionsnivån för kvaliteten i familjehemsvården har ökat de senaste åren, vilket

förvaltningen anser är bra. För att möta de nya och högre kraven har förvaltningen också successivt anpassat sin organisation och sitt arbetssätt.

En grundförutsättning för en kvalitativt god familjehemsvård och för att kunna leva upp till intentionerna i lagstiftningen är dock att tillgången på familjehem kan säkerställas. Tillgången på familjehem motsvarar idag inte behoven vare sig till antal eller bredd.

Av förslaget till reviderade riktlinjer framgår att resursteamerna barn och ungdom vid socialförvaltningen har stadens uppdrag att rekrytera och utbilda familjehem och jourhem för stadsdelsförvaltningarnas räkning och att: ”Varje socialnämnd, dvs. stadsdelsnämnderna i Stockholm, ansvarar för att barn som behöver familjehem får komma till ett familjehem som motsvarar barnets behov” (s. 7).

En mätning av situationen vid förvaltningen i december 2012 visade att, av 20 barn och ungdomar i åldern 0-18 år som skulle placeras just då, saknades det helt förslag på familjehem för sju barn/ungdomar. För 13 barn rekryterades familjehem på olika sätt av förvaltningen själv, genom placeringar i det privata nätverket eller via Familjehemsbanken AB. (Familjehemsbanken AB förmedlar kontaktpuppgifter mellan familjer som är intresserade av att bli familjehem, redan befintliga familjehem och socialtjänsten.) Från resursteamerna vid socialtjänstavdelningen saknades helt förslag på familjehem. Totalt 29 barn placerades under 2012 fram till mätningstillfället. Av dessa placerades 13 barn i *nyrekryterade* familjehem. Av dessa rekryterades två familjehem av resursteamerna barn och ungdom vid socialförvaltningen.

För att kunna tillgodose barnens individuella behov vid val av familjehem behöver det finnas tillräcklig tillgång och ett brett utbud av familjehem att välja bland. Om det inte finns får det till följd att många barn/ungdomar blir kvar i alltför långa jourhemsplaceringar istället. Enligt Socialstyrelsens föreskrifter, SOSFS 2012:11(S) 3 kap 1 § ska socialnämnden ”kartlägga och analysera behovet av familjehem och hem för vård eller boende för placeringar av barn och unga på kort och lång sikt”. Med denna kartläggning som utgångspunkt ska socialnämnden vidare ”planera för och vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa tillgången till hem...” Förvaltningen efterfrågar en sådan kartläggning och analys av stadens behov.

Vidare är dokumentationssystemet Paraplyets utformning i viktiga delar inte anpassat till handläggningen. Till exempel tillämpar inte stadens resursteam för barn och ungdom systemet. Det får till följd att familjehemsutredningarna som genomförs där, inte finns tillgängliga i systemet för stadsdelsförvaltningarna. Detta försvårar arbetet för de lokala handläggarna. Förvaltningen menar vidare att dokumentationssystemet Paraplyet även i övrigt behöver utvecklas i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter genom att i systemet synliggöra de krav som ställs i sam-

band med handläggningsprocessens olika moment. Paraplysystemet och dess dokument skulle på så sätt kunna utgöra ett förbättrat stöd i handläggningen.

Socialstyrelsens handbok om socialnämndens ansvar och uppgifter för ”Barn och unga i familjehem och HVB” utgavs i december 2012. Handboken är kopplad till nuvarande lagstiftning, föreskrifter och allmänna råd och är mycket detaljerad i samma frågor som riktlinjerna tar upp. Förvaltningen menar att staden bör överväga att i framtiden hänvisa till Socialstyrelsens handbok och andra nationella dokument, istället för att omarbeta riktlinjerna i enlighet med handboken. Riktlinjerna skulle kunna utformas för att komplettera handboken med sådant som är specifikt för Stockholm samt utgöra ett stöd i hur arbetet bör organiseras för att socialtjänsten ska leva upp till föreskrifterna.
